

27. Perjantaina 14 päivänä maaliskuuta 1997

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

Valtioneuvoston selonteko: Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus 578

Valtioneuvoston selonteko 1/1997 vp
Ilmoitetaan saapuneeksi

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys Arabiemiraattien liiton kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä .....

Hallituksen esitys 1/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

2) Hallituksen esitys Kuwaitin kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelemista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä .....

Hallituksen esitys 2/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

Lähetekeskustelu

3) Lakialoite laiksi arvonlisäverolain 3 §:n muuttamisesta 579

Lakialoite 10/1997 vp (Raimo Vistbacka /ps)

4) Lakialoite laiksi tuloverolain muuttamisesta 580

Lakialoite 16/1997 vp (Aapo Saari /keskym.)

5) Lakialoite laiksi tuloverolain 57 §:n muuttamisesta 587

Lakialoite 17/1997 vp (Markku Pohjola /sd)

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Törnqvist sekä edustajat Antvuori, Elo, Filatov, Haatainen, Halonen, Juhantalo, Juurola, Kempainen, Kokkonen, Korhonen R., Krohn, Kukkonen J., Kääriäinen, Manninen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Nurmi, Pekkarinen, Pietikäinen S., Pohjola T., Pykäläinen, Rauramo, Roos, Savela, Takkula, Tarkka, Tiuri, Wahlström ja Wideroos.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Kukkonen J.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat Juhantalo, Pekkarinen ja Rauramo, virkatehtävien takia edustajat Elo, Törnqvist ja Wahlström sekä yksityisasioiden takia edustajat Juurola, Kääriäinen, T. Pohjola, Roos ja Savela sekä

tämän kuun 17 päivään yksityisasioiden takia ed. Manninen.

Uudet hallituksen esitykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 16—18.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 1006, 1008 ja 1011/1996 vp sekä 3, 5, 10, 12, 14, 17, 25, 36, 38, 44, 50 ja 63/1997 vp. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Erikoisvaliokuntien jäsenet

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytävät vapautusta ed. Rantanen perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä ja ed. J. Kukkonen liikennevaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että erikoisvaliokuntien täydennysvaalit toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaaleja varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi tiistaina kello 11.

Valtioneuvoston selonteko: Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus

Valtioneuvoston selonteko 1/1997 vp
Ilmoitetaan saapuneeksi

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että valtioneuvoston kirjelmän ohella kuluvan kuun 13 päivältä on eduskunnalle saapunut valtioneuvoston selonteko Euroopan turvallisuuskehityksestä ja Suomen puolustuksesta (VNS 1/1997 vp),

joka on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 3 momentin mukaan selonteko on pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi maanantaina pidettävään istuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi maanantaina pidettävään istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys Arabiemiraattien liiton kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 1/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys Kuwaitin kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelemista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 2/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Lakialoite laiksi arvonlisäverolain 3 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 10/1997 vp (Raimo Vistbacka /ps)

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

E d. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Muutama sana arvonlisäverolain muuttamiseksi tekemäni lakialoitteen saateeksi.

Voimassa olevan arvonlisäverolain mukaan verovelvollisia ovat myyjät, joiden vuosittainen liikevaihto ylittää 50 000 markkaa. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että kaikki yritykset, jotka työllistävät täysitoimisesti edes yhden työntekijän, yleensä yrittäjän itsensä, ovat arvonlisäverovelvollisia. Kyseinen verovelvollisiin kuuluminen liikevaihdon raja on aivan liian alhainen eli liian pienetkin yritykset joutuvat verovelvollisiksi. Mielestäni rajaa tulisi olennaisesti nostaa ja lisäksi tulisi luoda uusi liikevaihtoveron vähennys pk-yrityksille.

Nostamalla arvonlisäverovelvollisten yritysten liikevaihdon ylärajaa 200 000 markkaan helpotettaisiin näiden yritysten toimintaa ja parannettaisiin niiden kilpailukykyä suurempiin yrityksiin nähden. Erittäin tärkeätä tämä olisi nykyään yhä yleisemmiksi tulleiden yhden henkilön, usein työttömänä kauan olleiden perustamien, monissa tapauksissa jotain palvelua tarjoavien yritysten kannalta.

Kun esimerkiksi siivous-, lastenhoito-, korjaus- tai muuta kotiapua tarjoavat yhden henkilön yritykset voisivat vapautua arvonlisäverovelvollisuudesta mainittuun korotettuun rajaan saakka, voisivat työttömät työllistää itsensä yrittäjinä huomattavasti nykyistä useammin. Samalla lisääntyisivät kotitalouksien mahdollisuudet ostaa palvelua ulkopuolisilta merkittävästi ja näin useat lastenhoito-, siivous- ym. palveluja tarvitsevat pystyisivät niitä myös tuloillaan ostamaan. Nykyisen arvonlisäveron takia ylikorkea

hintataso on useasti selkeä este näiden palvelujen ostamiselle ulkopuolisilta.

Hallituksen suunnittelemaat muutokset ovat tässä asiassa huomattavasti kosmeettisempia ja niiden todellinen vaikutus jää melko pieneksi. Muutamia, esimerkiksi 2—10, työntekijöitä työllistäviä yrityksiä on Suomessa runsaasti. Ne ovat lähes poikkeuksetta työvoimavaltaisia yrityksiä ja niiden kannattavuus on heikko suurten työvoimakustannusten takia, jotka puolestaan aiheutuvat ylikorkeista palkkojen oheiskuluista. Niiden alentaminen olisi tehokas keino lisätä pk-yritysten työllistämismahdollisuuksia.

Valitettavasti kaikkien hallituspuolueiden periaatteellisen myönteisestä suhtautumisesta sekä kauniista lupauksista huolimatta ei ole tapahtunut mitään tässä asiassa. Hallituksella on jo ollut kaksi vuotta aikaa, mutta uskallusta ei tunnu löytyvän huolimatta siitä, että työttömyyden puolittamistavoite luisuu käsistä kuin hiekka sormien välistä.

Tämän lisäksi yritysten kannattavuutta voitaisiin parantaa myöntämällä pk-yrityksille edellä mainitun 200 000 markan suuruinen liikevaihtovähennys, mikäli yrityksen vuosiliikevaihto jäisi alle 5 miljoonan markan. Tämä tasoittaisi näiden yritysten kilpailuedellytyksiä suurempiin, yleensä yli 10 työntekijää työllistäviin nähden. Tämän kokoiset yritykset kamppailevat tällä hetkellä ehkäpä kaikkein vaikeimmissa taloudellisissa ongelmissa, mutta toisaalta juuri niissä piilisivät mittavimmat uusien työpaikkojen synnyttämisedellytykset. Tuoteideoita olisi ja markkinoitakin löytyisi, mutta tuotteiden hinnat nousevat ylikorkeiksi juuri yhteiskunnan säättämien välillisten verojen ja maksujen takia.

Edellä mainittujen kahden arvonlisäveroon liittyvän lakimuutoksen lopulliset nettokustannukset valtion kannalta olisivat melko pienet. Lisäksi niiden mukanaan tuoma säästö työttömyyskustannuksissa ja hyöty lisääntyneiden työpaikkojen tuomana lisätuottona tuloverotuksessa kompensoisi aiheutuvan verotulon alenemisen. Valtiontaloudellisesti toimenpide olisi siis yhteisvaikutuksiltaan positiivinen.

Hallituksen tulisi lopultakin uskoa, että vanhat kangistuneet vero- ja maksurakenteet eivät enää nykyisessä jälkiteollisessa ja pieniä joustavia yksiköitä suosivassa yhteiskunnassa toimi. Valtiovallan tulisi löysätä kiristysruuviaan yritysten suhteen ja luoda nykyistä väljemmät puitteet yritysten toiminnalle ja samalla ihmisten työllistämiseksi. Nyt esittämäni arvonlisäverovelvollisuuden lievennys kaikkein pienimmiltä

yrittäjästä olisi yksi keino tässä toivottavassa ja ennen pitkää välttämättömässä muutosketjussa.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ajatelin ensin, käytänpö puheenvuoroa ollenkaan, mutta ed. Vistbackan tekemä ehdotus on vanhaa hyvää pohjaa. Erityisesti siltä osin minä ymmärrän tämän, että arvonlisäverovelvollisuuden rajaa nostetaan 200 000 markkaan. Se on erittäin tärkeätä yhden ja kahden henkilön yrityksillä.

Mutta täytyy kyllä myöntää tyhmyyteni, ja helppo semmoinen on myöntää, mikä ennestään tiedetään, sillä tavalla, että minä en oikein ymmärrä hänen 2 momentissa esittämäänsä vaihtoehtoa, jossa vähemmän kuin 5 miljoonaa markkaa olevasta liikevaihdosta oikeutetaan tekemään kalenterivuoden aikana 200 000 markan liikevaihtovähennys. Mihin tämä 2 momentin asia nyt sitten vaikuttaa? Jos ed. Vistbacka voisi sen tarkemmin vielä selittää. Jos joudutaan vaihtamaan äänestämään jossakin vaiheessa, tietäisi sitten ottaa oikeat perusteet.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Tarjoitus on ollut nimenomaan se, ettei luoda jäykkiä rajoja, vaan se tavallaan ikään kuin porrastaa vähennysmahdollisuutta.

Ed. O l i n : Arvoisa puhemies! Tässä käyty keskustelu sinänsä on varmasti paikallaan. Haluaisin kuitenkin korostaa sitä, mistä on eduskunnassa keskusteltu aiemminkin arvonlisäveron yhteydessä, että sen työllistävä merkitys liittyy hyvin pitkälti siihen, että työvoimavaltaisia palveluja tarjoaville pienyrityksille pitäisi löytää arvonlisäveroon alennusta.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Uskon, että tässä on yksi keino kannustaa pk-yrittäjyyteen, mutta tällä on omat haittavaikutuksensa. Vielä parempi minusta tämän vaihtoehtona olisi arvonlisäveron yleinen alentaminen ainakin tiettyiltä pieniltä palvelualan yrityksiltä. Asiaa käsiteltäessä toivottavasti tutkitaan tarkkaan, mitkä tämän vaikutukset ovat harmaaseen talouteen, lisäävätkö vai vähentääkö tämä harmaata taloutta. Se on minusta yksi oleellisia asioita tässä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

4) Lakialoite laiksi tuloverolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 16/1997 vp (Aapo Saari /kesk ym.)

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. S a a r i : Arvoisa puhemies! Tämä kotityön verovähennystä koskeva lakialoite on osa keskustan työreformia. Sen ensisijaisena tavoitteena on parantaa työllisyyttä ja luoda uusia työpaikkoja. Aloite on saman sisältöinen kuin keskustan eduskuntaryhmän viime vuonna tekemä tätä asiaa koskeva ryhmäaloite, jonka eduskunta hallitusrintaman voimin viime joulun alla hylkäsi hyväksyessään ministeri Alhon mallin kotitalouksien työllistämisen parantamiseksi, jonka mallin puutteena meidän käsityksemme mukaan on byrokraattisuus ja se, kun se perustuu muutamien paikkakunnan kokeiluun, että se on hidas. Tällä mallilla hukataan tärkeä työllistämismahdollisuus tässä tilanteessa.

Meidän käsityksemme mukaan tämä verovähennysmalli on monella tavalla parempi. Siinä kotitalouksille tarjotaan mahdollisuus suoraan valita työntekijänsä. Kotitaloudethan voivat tarjota hyvin monenlaista työtä niin miehille kuin naisillekin. Tässä esitetään verovähennyksen piiriin sellaisia töitä, joita tehdään ihmisten kotona: pikku remontteja, siivousta jne. Sen sijaan sellaiset esimerkiksi hoitotyöt, jotka tehdään pääsääntöisesti muualla kuin kansalaisten kotona, jäisivät verovähennysmallin ulkopuolelle.

Aloitteessa ehdotetaan, että verovelvollinen saisi vähentää verosta enintään 30 prosenttia niistä työn teettämisen kustannuksista, joita hänelle on aiheutunut kotitalouden kunnossapitoon ja perheenjäsenten hoitoon liittyvistä palveluista. Vähennyksen enimmäismäärä on aloitteessa 25 000 markkaa kotitaloutta kohti vuodessa, mikä merkitsee noin 100 markan verotukea yhtä työpäivää kohti. Hallinnollisista syistä vähennyksen alarajaksi ehdotetaan 500 markkaa. Edelleen ehdotetaan, että vähennys tehdään ensisijaisesti valtiolle suoritettavasta tuloverosta.

Käsityksemme mukaan tämä todellakin on tasapuolinen ja tehokas ja hyvin nopeasti toteutettavissa. Lisäksi tämä malli olisi sikäli neutraali, että se ei väärentäisi kilpailua kuten Alhon malliin sisältyvä, joillekin yrityksille annettava

yrittäjät. Tämä on myös mahdollisimman vähän byrokratiaa sisältävä malli. Verovähennys voitaisiin ottaa nopeasti käyttöön. Lakiehdotuksessa esitetään, että se tulisi voimaan jo tämän vuoden syyskuun alusta. Siihen mennessä riittävät valmistelut on viranomaisten toimesta varsin helppo toteuttaa.

Verovähennys tulee mielestämme antaa kaikille kotitalouksille eikä vain muutamassa kunnassa asuville, niin kuin Alhon mallissa edellytetään. Mielestämme Alhon kokeilumalli on hidaskäyttöön. Pariin vuoteen ei tapahdu valtakunnan tasolla mitään merkittävää, ja katastrofaalisissa työttömyysilanteissa hukataan kalliita vuosia.

Lisäksi tämän mallin hyvä puoli olisi siinä, että valtiontalouden kannalta se olisi neutraali. Asiantuntijoiden laskelmien mukaan saattaisi olla niin, että se olisi jopa valtiontalouden kannalta edullinen. Olemme laskeneet, että tämä saattaisi synnyttää 20 000—30 000 työpaikkaa. Huomattava osa tästä määrästä olisi sellaista työtä, joka vähennysmallin kautta siirtyisi pimeästä työstä julkiseksi, verotettavaksi työksi, ja tätä kautta valtion tulot verrattuna nykyiseen tilanteeseen jopa saattaisivat lisääntyä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että valiokunta vakavassa mielessä asiaan tutustuisi.

Ed. J. Kukkonen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Kuten ed. Saari totesi, työllisyyden suhteen pitäisi välttämättä saada konkreettisia toimenpiteitä aikaan. Mehän elämme Suomessa tietyllä tavalla nyt etsikkoaikaa. Kun talous on vakaantunut ja kasvaa, nyt on mahdollisuus saada aikaan sellaisia uudistuksia, joilla voidaan työllisyyttä parantaa. Voidaan tehdä työreformistisia uudistuksia ja veropolitiikassakin sellaisia ratkaisuja, jotka suosivat työllisyyttä.

Meillä onkin veropolitiikassa liikaa vallalla virkamiesmäinen neutraliteettiajattelu. Se on erityisen vahvaa valtiovarainministeriön vero-osastolla. Lähdetään siitä, että verotusta pitäisi prosenttiperusteisesti alentaa — se sillä tavalla toimii myönteisesti — mutta ei huomioda, että työn verotus on este työllisyydelle, eikä huomata, että verotuksessa voitaisiin käyttää kannustimia, joilla voitaisiin aikaansaada parempaa työllisyyttä.

Kotitalouksien työllistämismahdollisuus on ilman muuta tästä hyvä ja konkreettinen esimerkki. Itse asiassa se on harvoja nopeita keinoja

parantaa työllisyyttä yhteiskunnan toimin. Onkin valitettavaa, että tämä asia, jota nyt on selvitetty 2—3 vuotta, on lässähtämässä hallituksen toimesta täydelliseksi näpertelyksi. Kotitalouksien työllistämistyöryhmän mietintökin valmistui jo lähes vuosi sitten. Nyt hallitus on kokeilemassa, ei ole tarkkaa tietoa milloin, kahta mallia: yrittäjämallia ja verovähennysmallia. Näistä tulokset sitten, niin kuin ed. Saari sanoi, saadaan ehkä parin vuoden kuluttua. Mitään oleellista siis tuskin työllistämisasiassa pääsee tapahtumaan, varsinkaan kun veromalli näyttää olevan markkamääräisesti näin pieni.

Eräs tärkeä kysymys tässä yhteydessä on myös se, jos mennään alueellisiin kokeiluihin, miten tämä suhtautuu verotuksen tasapuolisuuteen, ihmisten tasapuoliseen kohteluun. Tämä on jopa perustuslain kysymys. On aika outoa, jos Helsingissä on erilainen verotus kuin Turussa tai Rovaniemellä tavallisilla palkansaajilla. Miten se sopii kansalaisten yhdenvertaisuuteen, varsinkin jos kokeilusta tulisi pitkä? Näin ollen olisi ilman muuta parempi tehdä niin, kun kaikki selvitykset ovat olemassa, että laitetaan kotitalouksien työllistämismalli täytäntöön ed. Saaren, käytännössä keskustan eduskuntaryhmän, aloitteen pohjalta 1.9. lähtien. Siihen mennessä pystytään kaikki tekniset valmistelut varmasti toteuttamaan. Näin ollen voidaan saada jo konkreettisia tuloksia ensi vuonna.

Jos halutaan kokeilla Alhon mallia paikallisesti, tehtäköön niin, vaikka mielestäni onkin niin, että sen tulokset tuossa muodossa eivät ole kovin hyvät. Meillähän on siltä osin kokemuksia olemassa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tulen vielä siihen, että jos kaikki työ lasketaan, jota kotitalouksissa tehdään, päästään noin 200 miljardin markan summaan. Siis se on valtava työmäärä, joka kotitalouksissa tehdään. Siitä voidaan vain aika pieni osa ottaa tämän aloitteen tarkoittaman työn piiriin, mutta koska tämä lähtökohtainen summa on näin suuri, sillä päästäisiin konkreettisiin tuloksiin.

Kuten ed. Saari totesi, tällä voitaisiin luoda 20 000—30 000 uutta työpaikkaa. Professori Widen Turun yliopistosta, joka on myös selvittänyt asiaa, lähti siitä, että voitaisiin päästä jopa 50—60 000 työpaikan määrään. Se on ehkä liikaa arveltu, mutta selvästi todella konkreettisiin tuloksiin olisi mahdollista päästä.

Enää siis ei ole varaa vitkastella. On valitettavaa, että tämä asia jää näpertelyksi, kaatuu jonkinlaiseen sosialidemokraattiseen kateusajatte-

luun (Eduskunnasta: Ohhoh!), kun lähdetään siitä, että ei voida antaa verokannustimia sellaisille ihmisille, jotka työllistäisivät aidolla tavalla kotitaloudessa ihmisiä. — Ed. Kekkonen, jos sen suoraan sanon, niin kuin eduskunnassa on tapana sanoa, takana on jonkinlaista sosialidemokraattista kateusajattelua, joka estää tällaisen yrittämisen kannustamisen mukaan ottamisen työllistämiseen kotitalouksien osalta. Näin valittavan karu totuus on.

Toisaalta kokoomuksen toiminta on myös ollut hyvin tehotonta. Siellä suurituloisten ajattelu aina tahtoo olla vallalla ja katsotaan, että prosenttiperusteiset verokevennykset ovat tärkeitä hyvätuloisille, ja sielläkään ei panosteta sellaisella vakavuudella kuin pitäisi tähän asiaan. Näin ollen Lipposen hallitus on kykenemätön tekemään edes tällaista työreformistista uudistusta, jolla voitaisiin toisaalta parantaa työllisyyttä, helpottaa perheiden arkea ja vähentää harmaata taloutta ja joka ei maksaisi valtiolle mitään. Arvoisa puhemies! Mielestäni on käsittämätöntä, että tätä asiaa ei voida hoitaa.

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä kuin ed. Ala-Nissilä juuri edellä, että saattaa olla sosialidemokraattien asenteista myös kysymys, koska keskiviikon Demarissa mielipidesivulla julkaistiin Kaari Utrion kirjoitus. Utrio kuvaa itseään syntymädemariksi ja kirjoittaa, että hän ei ymmärrä ministeri Liisa Jaakonsaaren ja muiden huomattavassa asemassa olevien demarinaisten suhtautumista työhön:

”Nuoruudessani rehellinen työ oli suomalaisen kunnia. Olen ymmärtänyt, että näin ei tänään enää ole. Silti järkytyin, kun itse työministeri mainitsi julkisesti, että työttömyys saataisiin loppumaan milloin tahansa, mutta ’haluammeko pihvinpaistajien yhteiskunnan?’”

Utrio hämmästelee jonkun pääjohtajan, tohtorin ja ministerin asennetta uusintamistöihin ja kotitalouksiin työnantajana: ”On luotu käsitys, että kotiapua tarvitsevat lähinnä vuorineuvokset. ”Ollaan suunnattoman huolestuneita siitä, etteivät vain hyväosaiset mitenkään pääse väärinkäyttämään kotiavun verovähennysoikeutta. Hän huomauttaa, että nykypäivän Suomessa hyväosaisia ovat ne perheet, joissa vanhemmilla on työpaikka. Jos työpaikka on, tietysti silloin lastenhoidonkin järjestäminen on ainainen tuska ottaen huomioon, että on vuorotyöläisiä jnp. ”Jos - - firma palkkaa työntekijän, se saa tuet, vähennykset ja kiitokset. Jos perhe tekee saman, se ei saa vähennyksiä vaan

epäoikeudenmukaisesti riistäjän leiman.” Miksi ihmeessä siis kunnan maksama palkka on parempi kuin perheen maksama? ”Miksi vanhuksen hoitaminen laitoksessa on hyväksyttävää mutta sama työ vanhuksen tutussa ympäristössä on nöyryyttävää piikomista?” Utrion mielestä ”Arja Alhon malli sopii niille, jotka tarvitsevat tilapäistä apua”. Mutta hän pelkää, että ”valtion tuki ei koskaan tavoita työn teettäjää, vaan sulaa yrityksen kuluihin”.

Haluan hiukan laajemmin myös puhua tästä, kun ajattelen, että tämä koskee hyvin läheisesti perheitä ja koteja. Perheet ja kodit ovat 90-luvun alkuvuosina joutuneet hyvin kireälle monelta kannalta katsottuna. Huonosti ennakoitavissa olevat valtion menojen säästöt ovat kohdentuneet perheille tärkeihin tulonsiirtoihin ja palveluihin kunnissa. Lisäksi työelämän tahdin kiristyminen ja toisaalta suurtyöttömyys ovat muuttaneet perheen arkea. Kuntien rahoituksen väheneminen niissä palveluissa, joita perheet erityisesti käyttävät, on ollut huomattavaa. Perheiden elämäntilanteet ovat tästä syystä hyvin erilaisia niin alueellisesti kuin sosiaalisestikin.

Juuri tänään olemme kuulleet maaseudun nuorten perheitten ongelmista meidän ryhmähuoneessamme ja saatoimme todeta, että syrjäkulmilla, syrjäkylillä, elävien nuorten perheiden ongelmat ovat tykkäänään toisenlaisia kuin rinta- mailla elävien, joten sielläkin tämä kotitalouksien työllistämisen helpottaminen toisi monta helpotusta arkeen. Ajattelen nyt nuoria maanviljelijöitä ja heidän pieniä lapsiaan, ettei tarvitsisi ottaa aina heitä sinne töihin mukaan.

Tämä ehdotus on keskustan lanseeraama jo vuosi sitten työreformin yhteydessä, jossa se oli keskeisenä asiana.

Meillä kävi ryhmässä myös tutkimuspäällikkö Lehtinen Veronmaksajain Keskusliitosta, ja hänen arvionsa poikkesi huomattavastikin ministeri Alhon mallista. Keskustan malli on mielestäni hyvin lähellä Veronmaksajain Keskusliiton mallia eli kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien parantamista verohelpotuksin, jolloin tämä valtaisa byrokratia, joka liittyy yrityksen perustamiseen — kirjanpitovelvollisuuteen, ennakkoperintärekisteriin, arvonlisäverovelvollisuuteen jne. — jäisi pois. Myös Alhon mallissa on se omituisuus, että kotitalouksia halutaan auttaa mutta tuetaan yrityksiä. Miksi mennään mutkan kautta, kun tuen voi suunnata myös suoraan työllistävälle perheille?

Olen sitä mieltä, että tämä ehdotus, joka on käsitellyssä tänään, on erinomainen. Toivon sille

valiokunnassa myönteistä käsittelyä ja edelleen myönteistä päätöstä eduskunnassa.

Ed. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Tästä kotitalouksien työllistämistä näköjään kaikki eduskuntaryhmät kantavat huolta ja ovat jopa yhtä mieltä, että sieltä löytyy työpaikkoja. Se on myönteinen asia. Sitten toinen juttu on, että kaikilla ryhmillä näyttää olevan omat näkemyksensä siitä, mitkä mallit ovat hyviä, millä tavalla päästäisiin parempaan lopputulokseen. Tietysti tässä on kaksi isoa filosofiaa, jotka minusta molemmat ovat oikeastaan hyviä.

Toinen on se, että voidaan tehdä verovähennyksiä; sehän on perinteisesti suomalaisessa yhteiskunnassa tuntunut hyvältä, kun on voinut vähentää jotain veroista. Tosin tässä systeemissä kaiken kaikkiaan monilta muilta aloilta ovat vähennykset poistuneet. Nyt ollaan kehittelemässä näitä verovähennysmalleja. En pidä sitä pahana, jos sillä saadaan työllistettyä, niin se on hyvä asia.

Mutta siihen, mitä ed. Ala-Nissilä totesi siitä, että sosialidemokraatit ovat kateellisia, kun jotkut hyötyvät siinä asiassa, en ihan yhtyisi, koska kyllä kai meillä pitää olla yhteinen hyvä ajattelu, ei siitä pidä olla kenenkään kateellinen, enkä usko, että nämä toverit sosialidemokraatitkaan ovat kateellisia tai vasemmistoliittolaiset sen ihmeemmin. Tärkeintähän tässä on saada ihmiset töihin ja innostettua kotitaloudet ottamaan ihmisiä töihin, maksamaan palkkaa. (Ed. Ala-Nissilä: Miksei toteuteta tätä?) — Tässä, ed. Ala-Nissilä, voisi kysyä niinkinpäin, että Ahon hallituksen aikaan, en tiedä kenelle Ahon hallitus oli kateellinen, 400 000 pysyvää työpaikkaa ainakin tilastojen mukaan hävisi kokonaan. Silloin olisi voinut toteuttaa kyllä tammöisiä asioita, jolloin olisi edesautettu, että ainakin olisivat ihmiset löytäneet heti korvaavan työpaikan, kun lempattiin ulos eri paikoista töistä.

Kun ns. Ahon mallista on puhuttu, niin tässähan se on nopeampi tie. Verovähennysmallissa aina käy niin, että kun verovelvollinen tekee vähennyksen, hän saa kovin pitkän viiveen jälkeen edun itselleen. Mutta Ahon mallissahan asiakas saa palvelun halvempaan hintaan, enkä mitenkään pitäisi pahana sitäkään, että tuetaan sitä yritystä. Minä olen kuullut Suomen keskustan edustajien taholta sitä ajatusta, että pk-yrityksiä täytyy tukea tänä päivänä joissakin asioissa. Eikö tässä nyt sillä tavalla menisikin, että voidaan heti 33 markalla tunnissa sitä kotitaloustyötä myyvää yritystä, osuuskuntaa, mikä se on-

kin yritysmuodoltaan, tukea suoraan eli 4 950 markkaa vuodessa yhtä perhettä kohti? Ihminen voi nopeasti sieltä ostaa yhden päivän palvelun, saa suoraan sen tuen siitä jo kertaheitolla, ei tarvitse miettiä, onko kuitit tallessa, ja tehdä sitten verovähennystä vuoden päästä tai milloin veroilmoitus täytetään. Sen takia minusta se malli on hyvä ja kokeilemisen arvoinen, ei sitä pidä sillä tavalla tuomita.

Olen miettinyt tätä verovähennysmallia, mikä tulee kokeiltavaksi. Tässä ed. Aapo Saaren esityksessä on ideana, että verovähennys tehdään vähän toisessa muodossa, kuin mitä valtioneuvoston ajatus tulee olemaan. Sehän on tietysti rikkaille hyvä juttu, mutta sitähan eivät pienituloiset pysty käyttämään. Siinä mielessä se poikkeaa tästä ed. Saaren tekemästä lakialoitteesta.

Kyllä molemmille riittää käyttäjiä. Minä olen ajatellut, miksei hyvitysmallia plus verovähennysmallia voi yhtäaikaaisesti jopa toteuttaa ihan koko Suomessa. Olen yhtä mieltä niiden puhujien kanssa, jotka ovat täältä puhujakorokkeelta käyneet julistamasta, että tämä kokeilu on hyvin hankala siinä mielessä, jos valitaan eri paikkakunnat jostakin ja kokeillaan vuosi kaksi tai mikä se aika onkin. Tulokset ovat hirveän pitkissä puissa, kun meidän pitäisi saada tätä työllistämistä mahdollisimman nopeasti eli saada tuloksia nopeasti, jotta voidaan vaikuttaa siihen, että ihmiset pääsevät työttömyydestä ja saadaan kohdennettua ne ihmiset sinne oikeisiin paikkoihin. Jos on töitä tekemättä, niin niitähan pitää käydä tekemään.

Odottaisi, että kun valtioneuvosto tekee päätöksiä, se ei vielä ihan iskisi lukkoon lopullisesti sitä mallia, vaan voisi sekä hyvitysmallia että verovähennysmallia käyttää jatkossa molempia samanaikaisesti, koska ne kohdistuvat vähän erityyppisiin perheisiin, erityyppisiin tuloryhmiin. Ei meidän pidä siitä olla kateellisia, jos ihmiset saavat töitä ja jotkut saavat verovähennyksiä, kun ne voidaan mitoittaa niin, että molemmat maksavat yhtä paljon, niin kuin tässä valtioneuvoston ajattelussa onkin, että se 4 950 markkaa maksaa sekä hyvitysmallissa että verovähennysmallissa, kun katsoo valtiontalouden kannalta. Toivon mukaan tässä löytyy hyvä ratkaisu. En minä osaa tuomita tätä ed. Saarenkaan tekemää aloitetta, tässä on hyviä pitkospuita asiaan.

Ed. Kekkonen: Herra puhemies! Täältä paikaltani vain kommentoin. Ed. Lahtela oikeastaan niitä näkökulmia toi esille, jotka ovat eläneet meidän käsitellessämme tätä asiaa. Olen nyt

tutkinut ed. Aapo Saaren esitystä hyvin tarkasti. Täällä on yksi lause, johon voi yhtyä: "Kotitaloudet voivat tarjota monenlaista työtä." Siitä me olemme varmasti samaa mieltä, mutta kaikki muu vaikuttaa hyvin kummalliselta.

Kun tässä nyt kuuntelen keskustan edustajien tulisia puheenvuoroja ja kun teillä nyt näin työllistävä lakiesitys tässä on, ettepä keksineet tätä muutama vuosi aikaisemmin, silloin kun te olitte hallitusvastuussa, jolloin suomalainen työttömyys räjähti sinne puolen miljoonan luokkaan, kun työttömyys teidän aloittaessanne taipaleen oli suhteellisen säällisissä määrissä.

Asennetasosta, herra puhemies, jolla tätä keskustelua kekulaiset näyttävät käyvän, "sosialidemokraattinen kateusajattelu" oli ilmaisu, joka tarttui korvaani. Ihan samoilla premisseillä, herra puhemies, tohdin tässä sanoa, että minusta keskustan puheenvuorot henkivät perinteistä kekulaista ahneusajattelua, sillä siitähän tässä viime kädessä on kysymys. Kun ed. Ala-Nissilä puhuu hehtaariyppöistä ja sitten hänen puheenvuorossaan vilisevät sellaiset luvut kuin 200 miljardin markan summa, sen jälkeen on kovin helppoa sanoa kaikkea mahdollista näpertelyksi, niin kuin ed. Ala-Nissilä teki.

Mutta siihen vakavaan esittelypuheenvuoroon, jonka ed. Saari asiasta käytti, haluan sanoa, että se malli, mitä tässä hallituksen puolelta tarjotaan, ei ole hidas, vaan minun mielestäni tavattoman hidas on se summittainen verovähennystie, jota te ajatte takaa, koska sen kohtaaminen selviää vasta vuosien kuluttua siitä, kun prosessi pannaan käyntiin.

Ed. Saari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kekkonen jälleen kerran palautti mieleen sen tilanteen, joka oli Ahon hallituksen aikana. Haluan hänelle muistuttaa, että silloin kun Ahon hallitus aloitti, maan kansantalous oli suurin piirtein konkurssissa. Ne työpaikkojen menetykset eivät johtuneet hallituksen toimista vaan siitä, että kansantalous oli suurin piirtein konkurssitilassa. Toki silloinkin olisi voinut jo tätä kotitalouksien työllistämismallia kehittää. Toki tässä on ollut hitautta, mutta minusta se, että sitä ei keksitty siihen hätään, ei ole perustelu sille, etteikö hallitus nyt, kun elämme kuitenkin aika hyvää aikaa ja nousukautta, voisi sitä toteuttaa.

Kiistan kyllä ed. Kekkonen väitteen, että meidän esittämämme malli olisi hidas. Tällä voitaisiin jo ensi syksynä työllistää ihmisiä. Meidän suurin ongelmamme on valtava työttömyys.

Väitän kyllä, että tämä verovähennysmalli toisi esiin huomattavan osan niistä kotitalouksissa tehtävistä töistä, jotka nyt tehdään itse huonolla ammattitaidolla, väsyneenä tai sitten viimeisessä hädässä teetetään pimeänä keikkatyönä. Verovähennysmalli vaikuttaisi niin, että näitä töitä tulisi lisää ja ne saataisiin normaalin verotuksen ja julkisen työn piiriin.

Ed. M. Pohjola: Arvoisa puhemies! Pyyisin puheenvuoron ed. Ala-Nissilän käyttämän puheenvuoron johdosta, jossa hän kiinnitti kauteusepiteetin sosialidemokraatteihin. Se särähti todella pahasti. On sanottu, että Suomen kansa on kateellista. Se on kansallinen huono luonteenpiirre, mutta sen kohdistaminen sosialidemokraatteihin on minusta sikäli väärää, että sosialidemokraattinen ajattelu ylipäättensä perustuu positiiviseen ajatteluun, tulevaisuudenuskoon, kannustamiseen ja negatiivisuus on siitä kaukana.

Eikö ole päinvastoin myönteistä, että käytännössä tutkitaan, kumpi malli lopulta toimii paremmin: yritys malli vaiko verovähennysmalli? Tämä on ministeri Alhon hoidossa, ja asia etenee hyvää vauhtia. Minusta keskustan lakialoite on kovin myöhästyntynen, kun asia on jo pitkällä hoidossa. Eikö ole pääasia se, että kotitalouksissa työllistetään, työpaikat saadaan sieltä käyntiin? Tämä malli on viime kädessä kuitenkin toisarvoinen.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ongelma juuri onkin. Meillä on tehty erittäin laajat selvitykset parin viime vuoden aikana kotityön työllistämismahdollisuuksista. Nyt meillä olisi valmius toteuttaa tämä malli ja olisi ollut jo tämän vuoden alusta. Nyt tämä menee kahteen pieneen kokeiluun paikallisesti. Kahteen vuoteen ei tapahdu juurikaan mitään. Ehkä tulee tuhat, kaksituhatta työpaikkaa. Ei tapahdu kuitenkaan mitään merkittävää työllistymistä.

Kuitenkin, niin kuin ed. Saari totesi, me elämme nyt hyvää aikaa tietyissä osissa Etelä-Suomessa. Aidon korkeasuhdanteen merkit on nähtävissä. Nyt meidän pitää saada työllisyyttä parantavia uudistuksia aikaan laajemminkin. Kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien hyväksikäyttö on yksi esimerkki. Nyt me hukkaamme sillä, että tämä menee vain kahteen pieneen kokeiluun, joiden taso on mielestäni, niin kuin sanoin, näpertelyä, tämän kotitalouksien työllistämismahdollisuuden käytännössä kahdeksi vuo-

deksi. Se on tässä massatyöttömyystilanteessa väärää politiikkaa.

Ed. K a r j u l a : Arvoisa puhemies! Ed. Aapo Saaren lakialoite kotityön verovähennyksestä on erinomaisen hyvä ja ajankohtainen. Valitettavasti kun tätä keskustelua jälleen kuuntelee ja seuraa, vahvistuu se tosiasia, että suomalaiset eivät luota siihen, että meillä poliitikoilla on todellinen tahto ja halu ratkaista vaikea työttömyysongelma. Vasta valmistuneen Elinkeinoelämän valtuuskunnan tekemän kansalaistutkimuksen pohjalta yli 80 prosenttia suomalaisista todella epäilee sitä, otammeko me poliitikot tosissaan työttömyysongelman ratkaisemisen.

Tässä mielessä tuntuu uskomattomilta edustajien Kekkonen ja Lahtela puheenvuorot siinä mielessä, että muistellaan vuosien takaisia ratkaisuja. Nyt pitää toimia, tässä ja nyt. On kysymys siitä, arvostammeko kotityötä, luommeko edellytykset kotona tehtävälle ja tapahtuvalle työlle ilman ylimääräisiä byrokratian järjestelyjä, jotka toki ovat sosialidemokratian hengen mukaisia. Nyt pitää löytää selkeät, avoimet reitit, jota kautta ihmiset pääsevät teettämään työtä ja tekemään työtä kodeissa.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Paheiksi kutsutut ahneus ja kateus ovat ihmiselämän tärkeitä ja liikkeellepanevia voimia, jotka ovat todellisuudessa hyveitä. Miten maailma voisi olla mahdollinen, jos täällä ei olisi kateutta eikä ahneutta? Näin ollen minä toteaisinkin, että kun sosialidemokraattinen kateus ja keskustalainen ahneus pantaisiin punamultahallituksen muodossa yhteen, niin tässä maassa alkaisi mennä huomattavasti paremmin.

Mitä tulee tähän esitykseen, en minäkään usko sitä, että millään piikamallilla Suomen työttömyyskysymystä ratkaistaan, mutta tämä ed. Saaren nimissä kulkeva esitys, jonka olen itsekin allekirjoittanut, kuitenkin noudattaa sitä vanhaa, perinteistä, moneen kertaan tutkittua pohjaa, joka on tässä tapauksessa ainoa mahdollinen toteuttava.

Minun mielestäni hallituksen sisällä käyty kiistely siitä, että lähdetään kokeilemaan yritysmallia ja tämän tyyppistä, johtui pelkästään siitä, että ei haluttu toteuttaa kumpaakaan mallia. Pantiin utopistinen yritysmalli tähän rinnalle ja nyt kokeillaan sitä eri puolilla maata parin vuoden ajan. Asia unohdetaan synkkään tulevaisuuteen.

Olen tästä yritysmallista vielä sitä mieltä, että loppujen lopuksi kävisi niin, että tukimarkat menisivät yrittäjän taskuun eikä tälle piian tarvitsijalle sen paremmin kuin piialle jäisi mitään ylimääräistä. Loppujen lopuksi tässä asiassa kävisi tällä tavalla.

Toisin sanoen tämä perinteinen malli, mikä on ed. Aapo Saaren nimissä olevassa aloitteessa, on ehdottomasti ainoa toteuttamiskelpoinen. Prosentteista ja markoista voidaan olla eri mieltä ja siitä, miten ne tähän suhteutetaan, mutta tyyppiä se on ainoa mahdollinen.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Verovähennyksmallissa on se paha puoli, että se hän ei koske pientuloisia, vaikkapa eläkeläisiä, joilla on hyvin pienet tulot. Hyöty verovähennyksmallissa jää monesti onnetoman pieneksi, välttämättä ei sitä tule ollenkaan. Siitä huolimatta pienituloisetkin tarvitsevat apua, hekin joutuvat ostamaan ja haluavat ostaa vähäistä apua jossakin tilanteessa, koska pienituloinen ei pysty isoa ja kallista apua ostamaan. Sen takia hyvitysmallilla on omat puolensa juuri sellaisten ihmisten osalta.

Kyllä minä nyt näkisin, että ei tarvitsisi niin kovasti kättä vääntää. Niin kuin aikaisemmin sanoin puhujakorokkeelta, miksi ei voisi olla molempia malleja käytössä yhtäaikaaisesti, koska käyttäjäkunnat ovat vähän erinäköisiä ja tarpeet erinäköisiä. Jotkut käyttävät patkajuttuihin, joissa tarvitaan lyhytaikaista apua. Hyvitysmalli kävisi erittäin hyvin siihen ja kävisi niille, joilla on pienet tulot tai pieni eläke, yleensä tulo on pieni. Verovähennyksillä tuettava malli olisi semmoisille, joilla on vähän enemmän tuloja ja jotka pystyvät vähentämään verotuksesta, jolloin lomemissa olisi kannustavuutta, olisi sitä porkkanaa mukana.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Varmasti ed. Aapo Saaren lakialoite kuuluu niiden hyväätarkoittavien lakialoitteiden sarjaan, joita täällä paljonkin on ollut tässä työttömyystilanteessa, sinänsä ihan kannatettava asia ja kannatettavaa aktiivisuutta.

Siinä, millä tavalla tämä käytännössä toteutetaan, näkisin kyllä oikeana tuen suuntaamisen suoraan kotitalouksille niin, että muuten kuin verotusta helpottamalla heitä voidaan auttaa ja tukea. Aivan oikein, niin kuin ed. Lahtela totesi, tämä kohdistuu lähinnä parempituloisiin kotitalouksiin, kun lähemme verohelpotuksen mallista tässä asiassa. Näin ollen haluaisin myös pai-

nottaa sitä, että kotitalouksien suora tuki olisi tässä pääsyä eteenpäin.

Loppujen lopuksi kuitenkin tämä lakialoite niin kuin tämä keskustelukin tukee sitä käsitystä, mikä on olemassa, että ainoastaan vientiteollisuutta tukemalla tai ulkomaankaupan avulla työttömyysongelma ei ratkea, vaan kotimarkkinoiden asema on tässä ensisijainen.

Ed. Saari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tiusanen sinänsä asiallisessa puheenvuorossaan antoi hieman epätarkan kuvan meidän aloitteestamme sanoen, että se kohtelisi väärin ihmisiä ja että suurituloiset saisivat suuremman ja pienituloisemmat pienemmän hyödyn. Kun me esitämme, että vähennys tehtäisiin verosta, niin vähennys olisi kaikille saman suuruinen. Tiedän, että hallitus päätyi Alhon yritysmalliin eli yritysten kautta tapahtuvan tukemisen malliin siksi, että käytettiin esimerkkinä sitä kansaneläkkeen varassa elävää mummoa, joka ei tietenkään maksa lainkaan valtionveroa eikä siksi voisi saada verovähennyksen kautta hyötyä.

Kuitenkin täytyy muistaa, että heitä vartenhan meillä on olemassa järjestelmä. He saavat kunnallisen kotiaavustajan, ja jos elää pelkästään kansaneläkkeen varassa, yleensä saa vielä ilmaiseksi. Sellainen kunta, joka tätä tehtävää ei ole hoitanut, saa hävetä.

Ed. Saarnio: Arvoisa puhemies! Tähän aivan viimeiseen toteamukseen totean, että tällaisia kuntia alkaa olla yhä enemmän, jotka saavat ilmeisesti hävetä, koska kotipalvelu on erittäin huonosti hoidettu.

Minusta tämän keskustelun suurin ongelma on siinä, että täällä nähdään vain mustaa tai valkoista tai pitäisikö tässä tapauksessa sanoa: punaista ja vihreää. Kyllähän Alhon mallissa on tietty logiikkansa siltä osin, että kotitaloudet tarvitsevat paljon pientä, esimerkiksi remonttiapua, jossa voi hyvinkin hyödyntää Alhon mallia.

Toisaalta tietenkin tarvitaan myös pysyvämpää apua, joka olisi vakituisempi työsuhde ja jossa taas ed. Aapo Saaren malli ilmeisesti on parempi kuin Alhon malli. Eiköhän tässä nyt pitäisi etsiä synteisiä — eikä syntipukkeja — näiden kahden järjestelmän välillä, jolloin varmasti voisimme työllisyyteen vaikuttaa. Onhan nyt esimerkiksi mahdollista perustaa osuuskuntia, jotka antavat tilapäisapua esimerkiksi seinänmaalauksessa ja ikkunanpesussa ja muussa sellaisessa, mikä on tietyissä perheissä tänä päi-

vänä jo ongelma ja varsinkin yksinäisillä ihmisillä.

Ed. Kekkonen: Herra puhemies! Aivan niin kuin ed. Saarnio edellä sanoi, tämä asia pitää nähdä muutenkin kuin niin, että se olisi vain mustaa ja valkoista. Juuri sen takia, edustajat Ala-Nissilä ja Saari, tässä on lähdetty pienen kokeilun kautta, ei sen täysivalkean eikä täysimustan vaan harmaan erään sävyn kautta katsomaan, miten tämä asia tulee toimimaan. Tämä on juuri se maantieteellinen ulottuvuus, jota te olette tässä arvostelleet.

Mutta tuollaisena ihan karkeana seikkana totean, että kyllähän sen, ed. Saari pitäisi olla selvää — mekin olemme täällä niin kauan istuneet — että nämä vähennyksmallit suosivat aina suurituloisia, oli vähennyksen kohde mikä tahansa. Se on se karkea kaava, jolla verottamisen tuotot kasvavat. Sen sijaan hyvitysmalli, josta ministeri Alhon ehdotuksessa nyt on kysymys, antaa mahdollisuuksia myös niille ihmisille, jotka käytännössä eivät maksa veroa oikeastaan lainkaan.

Ed. Aittoniemi värikkääseen tapansa jälleen loi kielikuvan sosialidemokraattisesta kateudesta ja maalaisliittolaisesta ahneudesta ja väitti, että nämä ovat hyveitä, mutta minä tässäkin asiassa väitän täysin päinvastaista. Ne eivät ole hyveitä vaan mitä suurimpia paheita, ja tässä mielessä tulee jälleen kerran todistetuksi, että meidän ihmiskäsityksemme, ed. Aittoniemi, ovat täysin vastakkaiset.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Tätä yritystukimallia, totta kai, voidaan kokeilla ja on varmaan hyväkin alueellisesti kokeilla. Mutta tämä veromalli pitäisi laittaa heti käytäntöön ja toimeen. Perusongelma on se, että meillä ei ole käytössä tänä eikä ensi vuonna kumpakaan mallia tehokkaasti vaan jotain alueellisia kokeiluja ja tämä työllistymismahdollisuus hukataan, vaikka talous kasvaa. Tämä on kyllä laajempikin kysymys. Näyttää, että Lipposen hallituksessa on vähän laajemminkin työllisyyspolitiikassa hukattu etsikkoaika, mitä eletään nyt. Kun talous nousee ja Euroopan talous- ja rahaliitto lähestyy, tämä ollaan hukkaamassa, mikä on erittäin iso kysymys.

Mutta lopuksi totean, kun sanotaan, että tämä veromalli on hidas ja vaikutus tulee vasta 1,5 vuoden jälkeen, että eihän se näin ole, herra puhemies, vaan kyllä ennakkoa voidaan aina tarkistaa. Jos kotitaloudelle tulisi uusi vähennys verosta, niin totta kai se voi mennä verotoimistoon

ja saada tämän hyödyn heti ennakonpidätyksessä itselleen. Ei tämä ole yhtään sen hitaampi kuin tämä tukimallikaan, mutta monella tavalla tehokkaampi, ja niin kuin sanoin, se pitäisi toteuttaa koko maassa nyt ja lähteä tässä nopeasti liikkeelle, niin kuin ed. Saari keskustan ryhmäaloitteessa esittää.

Ed. T i u s a n e n : Herra puhemies! Tässä ed. Aapo Saari viittasi pienituloiseen, kansaneläkkeellä elävään yksinäiseen naiseen, eläkeläiseen, mummoon, niin kuin hän sanoi. Teidän omassa perustelussanne todetaan, että siivous, ikkunoiden pesu, ruuanlaitto, pihan hoito ja asunnon remontoiminen ovat tällaisia töitä. Kuitenkaan ette varmasti voi olla aidosti sitä mieltä, ed. Saari, että kotiaivustaja esimerkiksi lähtisi näihin pienimuotoisiin remontteihin niissäkään kunnissa, missä yleensä kotiaivustajapalvelut ovat vielä hyvätasoisia. Tuskin tällä tavalla voidaan ajatella.

Siinä mielessä tämä veromalli tukee aina niitä, joilla on sijoittaa enemmän ja enemmän rahaa näihin asioihin. Heille se tuo suuremman hyödyn, ja niitä, joilla ei ole siihen kovin hyviä mahdollisuuksia, se vähemmän hyödyttää eikä ollenkaan niitä, jotka eivät maksa, niin kuin varsin moni mainitsemanne esimerkki-ihminen, valtionveroa. Näin ollen suora tuki vaikka yhdenkin hengen kotitaloudelle olisi kaikkein tehokkain, parempi myös kuin täällä mainittu hyvitys.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Mielestäni ministeri Alhon ajamassa mallissa hämärtyy se, mihin tässä pyritään. Kotitalouksien työllistämistuella ei todellakaan tule korvata hyviä kunnan sosiaalipalvelua, kunnallista kotiapua, vaan sitä tulee kehittää erikseen. Lähtökohtana kotitalouksien työllistämistuella tulisi olla ennen kaikkea työllisyyden tosiasiallinen parantaminen, ja silloin tuki tulisi suunnata juuri potentiaalisille työllistäjille, joilla on jonkin verran tuettuna mahdollisuudet työllistää. Sen vuoksi pidän ed. Saaren lakialoitetta selvästi työllistävämpänä kuin hallituksen kaavailuja.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Olen huolellisesti kuunnellut tätä keskustelua huoneessani samalla, kun olen valmistautunut kohta alkavaan suuren valiokunnan kokoukseen ja pidän suurelta osalta hyvin teoreettisena tätä väittelyä erilaisten mallien paremmuudesta.

Tässä keskustelussa on unohtunut kokonaan se, että muutama vuosi sitten meillä kokeiltiin sosiaaliturvamaksun vähennysoikeutta ja se toi kaiken kaikkiaan töitä silloin arviolta noin 3 000—5 000 hengelle. Nämä toiveikkaat luvut, joita täällä on esitetty, ovat ilmeisesti aivan liian suuria. Se, mihin verovähennysoikeus kaavailussa mallissa tähtää, on nimenomaan sosiaaliturvamaksun suuruinen vähennys, ja jokainen voi miettiä, kuinka monella palkansaajalla on sen vähennyksen lisäksi mahdollisuus maksaa koko palkka. Kyllä se kohtuullisia tuloja edellyttää, ja siihen on varsin harvalla mahdollisuus.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Poisto päiväjärjestyksestä

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) asia.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 13.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

